

Lietuvos profesinių sąjungų konfederacija

J.Jasinskio g. 9-213, Vilnius
tel. +370 5 2496921, el.paštas: info@lpsk.lt

Lietuvos profesinė sąjunga „Solidarumas“

Ulonų 5, III aukštas, Vilnius
tel.: +370 5 2621743, el. paštas: info@lps.lt

Respublikinė jungtinė profesinė sąjunga

Gedimino g. 33, Kaunas
tel. +370 37 422573, el.paštas: info@tikra.lt

Lietuvos profesinė sąjunga „Sandrauga“

Laisvės al. 46, LT-44246 Kaunas
Tel.+370 37 206597, el.paštas: kestitis@sandrauga.lt

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Kopija:

Lietuvos Respublikos Prezidentui

Lietuvos Respublikos Seimo nariams

LIETUVOS PROFESINIŲ SĄJUNGŲ

PAREIŠKIMAS

2022 m. sausio 18 d.

Lietuvos profesinės sąjungos nuolat stebi, analizuoja, teikia savo pastabas bei pasiūlymus Lietuvos Respublikos Vyriausybei dėl COVID-19 pandemijos valdymo. Pandemijos valdymo priemonės neišvengiamai daro įtaką žmogaus teisei į darbą, kuri yra Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės ir Lietuvos Respublikos Konstitucijos saugoma vertybė.

Lietuvoje šiuo metu yra susidariusi ypatinga padėtis: pandemija, kylančios energetikos ir produktų kainos, didėjanti infliacija, besitęsiančios migrantų problemos sukelia įtampą tarp šalies gyventojų ir didina tautos susipriešinimą. Profesinės sąjungos, atstovaudamos dirbantiesiems, tiesiogiai susiduria su problemomis darbo vietose, įtampomis ir žmonių nerimu. Profesinių sąjungų nuomone, Vyriausybės priimami sprendimai dėl pandemijos valdymo yra chaotiški, skuboti ir nederinami su socialiniais partneriais, nors tiek darbdaviai, tiek darbuotojai tiesiogiai ir betarpiškai

susiduria su Vyriausybės priimtais sprendimais . Tik socialinis dialogas, įsiklausymas ir gilesnės diskusijos Lietuvos Respublikos Trišalėje taryboje dėl pandemijos valdymo priemonių ir jų įgyvendinimo, galėtų sumažinti visuomenės nepasitenkinimą ir padėtų rasti geriausius sprendimus siekiant užtikrinti darbuotojų teises.

Lietuvos Respublikos Seime svarstomo Žmonių užkrečiamųjų ligų profilaktikos ir kontrolės įstatymo Nr. I-1553 11 ir 18 straipsnių pakeitimo įstatymo projektu siūloma nustatyti, kad tam tikrų sričių darbuotojams leidžiama dirbti tik pasiskiepijus nuo užkrečiamosios ligos, kitu atveju jie gali būti nušalinti nuo darbo ar net atleisti. Profesinių sąjungų nuomone, toks teisinis reguliavimas yra ydingas, ribojantis žmogaus teisę į darbą, o jo priėmimo procesas iš esmės pažeidžia socialinio dialogo principus. *De facto*, jau šiuo metu egzistuoja privalomas skiepijimas, kadangi neskiepytų asmenų teisės yra ribojamos. Atkreiptinas dėmesys, kad Europos žmogaus teisių teismas (EŽTT) yra aiškiai nubrėžęs ribą, kada ir kaip galima riboti žmogaus teises - tai turi būti būtinos, proporcingos ir įstatyme įtvirtintos priemonės. Profesinių sąjungų nuomone, skubotai priimamos ir poįstatyminiais teisės aktais nustatomos priemonės neatitinka EŽTT apibrėžtų kriterijų, todėl galimai yra neteisėtos. Priverstinis skiepijimas yra neproporcinga prievarta, kuri pažeidžia žmogaus teises, skatina pasipriešinimą ir neigiamai veikia skiepijimo procesą. Praktika rodo, kad skiepijimo skatinimo programos atneša kur kas daugiau naudos nei prievartinės priemonės ir gąsdinimas sankcijomis. Įstatymo pakeitimas prisidės prie įtampos didinimo darbo vietoje, darbuotojų ir darbdavio santykių bloginimo bei nepasitikėjimo skatinimo.

Tuo tarpu Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo projektas neišpildo žmonių lūkesčių dėl atsakomybės už vakcinų sukeltą žalą prisiėmimo valstybės vardu, nes jame kalbama tik apie sunkius padarinius sukėlusias nepageidaujamas reakcijas. Manome, kad įvedant priverstinį skiepijimą būtina prisiimti atsakomybę ne tik už sunkias, bet ir vidutinio sunkumo reakcijas į vakciną.

Profesinės sąjungos pastebi sudėtingą ir ribotą komunikaciją iš Vyriausybės dėl pandemijos valdymo priemonių. Darbo santykių šalys sunkiai spėja prisitaikyti prie sparčiai ir chaotiškai besikeičiančių teisės aktų, dėl to kyla nepasitenkinimas Vyriausybe ir jos priimamais sprendimais. Profesinės sąjungos pasigenda sistemos ir strategijos bei aiškios ir konkrečios komunikacijos - kas, kada ir kodėl keičiasi. Socialinis dialogas, bendravimas ir bendradarbiavimas su socialiniais partneriais padėtų išspręsti šį „komunikacinį vakuumą“ ir priimti bei iškomunikuoti strategija ir sutarimu pagrįstus sprendimus.

Įvertinusios tikrai sudėtingą situaciją šalyje, profesinės sąjungos atkreipia dėmesį, kad iki šiol naudotos autoritarinės valdymo priemonės neveikia, būtina daugiau dėmesio skirti demokratiniais procesams, kurie negalimi be aktyvios pilietinės visuomenės.

Profesinės sąjungos ragina Vyriausybę grįžti prie socialinio dialogo, žmogaus ir darbuotojų teisių užtikrinimo įstatymu, diskusijų ir bendradarbiavimo su socialiniais partneriais. Su darbo

santykiais susiję sprendimai turi būti priimami įstatymo galią turinčiais teisės aktais, į teisėkūros procesą įtraukiant Trišalę tarybą.

Profesinės sąjungos įspėja, jog Vyriausybei to nepadarius bus galutinai prarastas darbuotojų pasitikėjimas jos veiksmais, kas sukels nepageidaujamų padarinių pandemijos valdymui bei galimų teisinių pasekmių ginant pažeidžiamas darbuotojų teises.

Lietuvos profesinių sąjungų
konfederacijos pirmininkė

Inga Ruginienė

Lietuvos profesinės sąjungos
„Solidarumas“ pirmininkės
pavadootojas

Rimtautas Ramanauskas

Respublikinės jungtinės profesinės
sąjungos pirmininkas

Arvydas Dambrauskas

Lietuvos profesinės sąjungos
„Sandrauga" pirmininkas

Kęstutis Juknis